

NABLÜSÎ

Meşhur Osmanlı âlimi ve kerâmetler sâhibi velî. İsmi, Abdülganî bin İsmâil bin Abdülganî

en-Nablüsî ed-Dimeşkî'dir. 1640 (H.1050) senesinde Şam'da doğdu. 1731 (H.1143) senesinde

Şam'da vefât etti. Kabri Şamda'dır.

Abdülganî Nablüsî'nin annesi ona hâmile iken, babası İsmâil bin Abdülganî İstanbul'a

gitmişti. O zaman, Şam'da bulunan evliyâdan Şeyh Mahmûd adında bir zât, İsmâil bin

Abdülganî'nin hanımına bir dirhem gümüş hediye gönderip, bir erkek çocuğu olacağını

müjdeledi ve; "Bu çocuğun ismini Abdülganî koysun. Çünkü o, Allahü teâlânın ihsânına ve

iltifâtına kavuşacaktır." diye haber verdi.

Şeyh Mahmûd, bu çocuğun doğumundan önce vefât etti. Doğduktan sonra, ona bu zâtın

söylediği isim kondu. Babası, küçük yaşta iken ona Kur'ân-ı kerîmi okutup öğretti. 1652

senesinde babası vefât etti. On iki yaşında yetim kaldı. İlim tahsiline ara vermedi. Fıkıh ve

usûl-i fıkıh ilimlerini; Hanefî âlimi Şeyh Ahmed-i Ka'îden; nahiv, meânî, beyân ve sarf

ilimlerini, Şam'da Şeyh Mahmûd-i Kürdî'den; hadîs ve ona âit ıstılahları, Hanbelî mezhebi

âlimlerinden Abdülbâki'den; tefsîr ve nahvi, Şeyh Mahmûd-ı Mehâsinî'den okudu. Bütün bu

hocaları, ona icâzet (diploma) verdiler. Ayrıca Necmüddîn-i Gazzî'nin dersine de devâm

edip, ondan da icâzet aldı. Bunlardan başka, Şeyh Muhammed bin Ahmed el-Üstüvânî, Şeyh

İbrâhim bin Mensûr el-Fettâl, Şeyh Abdülkâdir bin Mustafa es-Safirî, Şam'da Nakîb-ül-eşrâf

Seyyid Muhammed bin Kemâleddîn el-Hüseynî el-Hasenî bin Hamza, Şeyh Muhammed

el-Aysâvî, Hüseyin bin İskender er-Rûmî, **Şerh-ut-Tenvîr** kitabının müellifi Şeyh

Kemâleddîn-i Arabî ve Muhammed bin Berekât el-Kevâfî gibi pek çok âlimden ders alıp,

ilim tahsîl etti. Mısır'da Şeyh Ali Şebrâmelisî de ona icâzet vermişti.

Tasavvufta, Kâdiriyye

yolunu Seyyid Abdürrezzâk el-Hamevî el-Geylânî'den, Nakşibendiyye yolunu da, Şeyh

Ahmed-i Yekdest hazretlerinin halîfesi olan Şeyh Saîd el-Belhî'den tâlîm eyledi. Bu iki yolun

feyz ve mârifetlerine kavuştu. Evliyâlıkta yüksek derecelere erişti.

Resûlullah efendimizi sallallahü aleyhi ve sellem medheden, öven çok güzel bir şiir

yazdığına, bâzıları bu şiirin kendisinin olmadığını iddiâ edip, ona şerh yazmasını teklif

ettiler. O da bu teklifi kabûl edip, bir ay içinde bu şiirine bir cild hâlinde çok

güzel şerh yazdı. Bundan başka bir şiir daha yazdı. Böyle olan meşgûliyeti bir müddet devâm etti. Abdülganî Nablüsî hazretleri sabahleyin erkenden Câmî-i Emevî'ye gidip, çeşitli dersler okutur ve ikindiden sonra da Câmî-i Sağîr'de devâm ederdi. Sonra da, İmâm-ı Nevevî'nin, **Hadîs-i Erba'în, Ezkâr** ve başka eserleri okuturdu. Sonradan bu hâlini terk ederek yedi sene müddetle, Şam'daki Emeviyye Câmii yakınında bulunan evinden dışarı çıkmadı. Evinde, Muhyiddîn-i Arabî'nin ve Afifüddîn-i Tilmsânî'nin tasavvufla ilgili eserlerini tetkîk ve mütâlaa etti. Bu yüksek zâtların feyz ve bereketlerine kavuştu. Devamlı ibâdet ve istiğfâr ile meşgûl olunca, kendisini yüksek haller kapladı. Şaşılacak haller içinde kaldı. Zâhirî ve bâtınî ilimlerde çok yükseldi. Rabbinin ihsânları, yağmur gibi üzerine saçıldı. Kalb gözü açıldı, Şamlılardan onun bu hâlini çekemeyenler, aleyhinde uygunsuz sözler söylemeye başlayınca, tekrar ortaya çıkıp, kendisine mürâcaat edenlere kapısını açtı. Yeniden ilim öğretmeye, vâz ve nasîhata, insanlara hak yolu anlatmaya başladı. İkbâli ve şöhreti o kadar yükseldi ki, evi, feyz ve bereketlerine kavuşmak isteyenlerle dolup taştı. Uzaktan ve yakından, bölük bölük insanlar ona geldiler. Herkes ondan ilim öğrenmeye ve makbûl olan duâsından istifâde etmeye çalışıyordu. İlim talebeleri ve tasavvuf yolcuları, onun evini sığınak yapmışlardı. Abdülganî Nablüsî, 1664 senesinde İstanbul'a gelip, bir müddet burada kaldı ve ders okuttu. 25 yaşlarında iken Bağdât'a gittiği ve orada da kaldığı kaynaklarda zikredilmektedir. Daha bu yaşlarında, tasavvufta yüksek derecelere kavuşması, onu çok meşhûr etti. Zamânının meşhûr evliyâsını tanımak ve sohbetlerinde bulunmak, bir de önceki evliyânın kabirleri ile mukaddes makamları bulup ziyâret etmek niyeti üzerine birçok yerlere gidip, bilhassa kendi memleketi dâhilinde seyahatler yaptı. 1688 senesinde Bikâ'ya, bir sene sonra Lübnan'a, Kudüs'e ve Halilurrahmân'a, 1693 senesinde Mısır'a, 1696'da Hicaz ve 1700 senesinde Trablus'a gitti. 1702 senesinde yeniden Şam'a gelerek, eski yeri olan Sâlihiyye'ye yerleşti. Bu ziyâretlerini ve seyahatlerini kitap hâlinde yazdı. Nablüsî, 1707 senesinde, Şam'daki Selimiyye Câmî-i şerifinde, Şeyh-i Ekber Muhyiddîn-i Arabî hazretlerinin mezârı yanında, **Beydâvî Tefsîri**'ni okutmaya başlamıştı. O,

kendisini güzel ahlâk, beğenilen sıfatlar ve huylar ile süslemişti. Herkese iyilik etmek için

elinden geleni yapardı. Torunlarından Kemâlüddîn Muhammed el-Gazzî el-Âmirî, tercüme-i

hâlini anlatan müstakil bir kitap yazmıştır.

Ömrü ilim öğrenmek, öğretmek, kitap yazmak, irşad, doğru yolu göstermek ve ibâdetle

geçmiştir. 1143 senesinin Şâban ayının on altısında Cumartesi günü ikinci vakti vefât etti.

Cenâzesindeki cemâat otuz bin kişiden fazlaydı.

Dedelerinden Şeyh Ebû Ömer, İbn-i Kudâme hazretlerinin Sâlihiyye'de yaptırdığı Medrese-i

Ömeriyye yanındaki kütüphânede bir kabir kazılıp oraya defnedildi.

Daha sonra burası torunu Şeyh Mustafa tarafından türbe hâline getirildi.

Yûsuf-i Nebhânî **Câmiu Kerâmât-il-Evliyâ** adındaki eserinde diyor ki:

"Abdülganî Nablüsî

hazretleri, Hanefî mezhebi âlimlerinin büyüklerinden, mârifet sâhibi evliyânın meşhurlarındandır. Hârîka ve kerâmetler sâhibidir. Sayılamayacak kadar çok kitap yazması

en büyük kerâmetidir. Eserlerinin hepsi de güzeldir."

Abdülganî Nablüsî hazretleri İslâm âleminde en çok kitap yazanlardandır.

Kitaplarından yüz

seksenden ziyâdesinin ismi, **Kâmûs-ül-A'lâm'**ın dördüncü cildinin 3081-3083'üncü

sahifelerinde, **Silk-üd-Dürer**, **Câmiu Kerâmât**, **Esmâ-ül-Müellifîn** ve **İzâh-ul-Meknûn**

kitaplarında yazılıdır. Başlıcaları şunlardır: **1) Tahrîr-ul-Hâvî bi-Şerh-i Tefsîr-il-Beydâvî:**

Üç cildlik bir eserdir. **2) Bevâtın-ül-Kur'ân ve Mevâtın-ül-İrfân:** Manzum bir tefsîrdir.

5000 beyt kadardır. **3) Kenz-ül-Hakk-ıl-Mübîn fî Ehâdis-il-Mürselîn,** **4)**

El-Hadîkat-ün-Nediyye Şerh-ut-Tarîkat-il-Muhammediyye: Birinci cildi İstanbul'da İhlâs

Holdîng A.Ş. tarafından neşredilmiştir. **5) Cevâhir-un-Nüsûs fî Hall-i**

Kelimât-il-Füsûs lişŞeyh

Muhyiddîn İbn-il-Arabî, **6) Keşf-us-Sirr-ıl-Gâmid fî Şerh-i Dîvân-ı İbn-i Fârîd,** **7)**

Zehr-ul-Hadîka fî Tercemet-i Ricâl-it-Tarîka, **8) Ez-Zıll-ül-Memdûd fî Ma'nâ**

Vahdet-il-Vücûd, **9) Râihat-ül-Cennet,** **10) Miftâh-ul-Ma'iyye fî**

Şerhir-Risâlet-in-Nakşibendiyye, **11) El-Cevâb-üt-Tam an Hakîkat-il-Kelâm,** **12)**

Envâr-üs-Sülûk fî Esrâr-il-Mülûk, **13) El-Fütûhât-ül-Medeniyye-fil-**

Hadarât-il-Muhammediyye, **14) El-Feth-ul-Mekkî vel-Lemh-ul-Melîki,** **15)**

El-Hâmil

fil-Mülk vel-Mahmûl fil-Felek fil Ahlâk-ın Nübüvveti ver-Risâleti vel-

Hilâfeti vel-Mülk.

Şam matbaasında ilk basılan eserdir. **16) Keşf-ün-Nûr an Eshâb-il-Kubûr;** İstanbul'da İhlâs

Holdîng A.Ş. tarafından neşredilmiştir. **17) El-Kavl-ül-Âsım fî Kirâet-i Hafs,** Bu eserini,

"Kaf" kâfiyesi üzerine nazm hâlinde yazmış ve bu nazmı şerh etmiştir. **18)**

Ta'tîr-ul-Enâm fî

Ta'bîr-il-Menâm, 19) Kitâb-ül-Metâlib-il-Vefiyye Şerh-ül-Ferâid-is-Seniyye, 20)

Cevâbü Sü'âlin Verede min Taraf-i Batrik-in-Nasârâ, 21) Vesâil-üt-Tahkîk fî Fedâil-it-

Tedkîk; İlmî mektuplardır. 22) Hülâsat-üt-Tahkîk fî Beyâni Hükûm-it-Taklîd vet-Telfik

İhlâs Holding A.Ş. tarafından neşredilmiştir. Mezheblerin birleştirilmeyeceğini ve bir

mezhebe uymanın lâzım olduğunu bildirmektedir. **23) Es-Sulhü Beyn-el-İhvân fî Hükmi**

İbâheti Şûrb-id-Duhân; Bu eserinde tütünün mübah olduğunu delillerle isbât etmektedir.

Bu kitap, Süleymâniye ve Nûr-ı Osmâniye kütüphânelerinde mevcuttur.

İLK LÂZİM OLAN ŞEY

Abdülganî Nablüsî hazretleri buyurdu ki: "Ehl-i sünnet îtikâdını, farzları ve haramları öğrenmek

farzdır. Bunları öğretmek, kendine lâzım olandan başka fıkıh bilgilerini öğrenmek ve Kur'ân-ı kerîmin

tefsîrini ve hadîs ilmini öğrenmek farz-ı kifâyedir. Fıkıh bilgileri, Kur'ân-ı kerîmden ve hadîs-i

şerîflerden öğrenilmesi farz olan bilgilerdir. Fıkıh kitabı okuyan mukallidler, âyetten ve hadîsden

hüküm çıkarmak ihtiyâcından kurtulur. Farz-ı kifâye olanları bilen, yapan var iken, bunları öğrenmek

müstehâb olur. Bunları yapmak nâfile ibâdet olur. Namaz kılacak kadar Kur'ân-ı kerîm ezberleyen

kimsenin, boş zamanlarında daha çok ezberlemesi, nâfile namaz kılmasından daha çok sevâb olur.

İbâdetlerinde ve günlük işlerinde lâzım olan fıkıh bilgilerini öğrenmesi ise, bundan daha çok sevâb

olur. Lüzûmundan fazla fıkıh bilgilerini öğrenmek de, nâfile ibâdetlerden daha sevâbdır. Lüzûmundan

fazla fıkıh bilgisi öğrenirken, tasavvuf bilgilerini ve hakîmlerin yâni Allahü teâlâyâ ârif olanların

sözlerini ve hayatlarını öğrenmesi de müstehâb olur. Bunları okumak, kalbde ihlâsı arttırır. Derin

âlimler, fıkıh bilgilerini, âyet-i kerîmelerden ve hadîs-i şerîflerden çıkarmışlardır. Bunlar, ancak fıkıh

kitaplarından ve fıkıh âlimlerinden öğrenilir."

1) Mu'cem-ül-Müellifîn; c.5, s.271

2) Silk-üd-Dürer; c.3, s.30-38

3) Acâib-ül-Âsâr; c.1, s.154

4) Esmâ-ül-Müellifîn; c.1, s.590

5) Târihu Âdâb-ıLügat-il-Arab; c.3, s.348

6) El-A'lâm; c.4, s.32

7) Sefînet-ül-Evliyâ; c.1, s.94

8) Câmiu Kerâmât-il-Evliyâ; c.2, s.85

9) Kâmûs-ul-A'lâm; c.4, s.3080, 3083

10) Tabakât-ül-Usûliyyîn; c.3, s.125

- 11) Tam İlimihâl Seâdet-iEbediyye; (49. Baskı) s.1040
- 12) Rehber Ansiklopedisi; c.1, s.24
- 13) İzâh-ul-Meknûn; c.1, s.8, 9, 13, 19, 20
- 14) Fâideli Bilgiler; (6. Baskı) s.163
- 15) Kıyâmet ve Âhîret; (5. Baskı) s.191
- 16) Herkese Lâzım Olan İmân; (10. Baskı) s.48
- 17) Brockelmann Sup-2, s.473
- 18) İslâm Âlimleri Ansiklopedisi; c.17, s.146